

Сүз ясалышы ысуллары дип
телнең үз чаралары
ярдәмендә яңа сүзләр ясау
юлларын, алымнарын
атыйлар

Сүз ясалышы ысуллары:

- сүз ясагыч кушымча ялгану;
 - сүзләр кушылу;
 - фонетик ысул;
- сүзләрнең мәгънәсе үзгәрү;
 - сүзләрне бер сүз төркеменнән икенчесенә күчерү;
 - сүзләрне кыскарту.

Тема:

Сүз ясалышы. Сүзләрне
кушу ысулы. Кабатлау.

**26нчы апрель-бөөк
шагыйребез Габдулла Тукай
туган көн**

Сүзләр кушылу ысулы

Кушма

Парлы

Тезмә

Кушма сүзләр

Ике яки берничә сүздән
кушылып ясала

Һәм яңа бер мәгънә
белдерә. Алар һәрвакыт
кушылып языла.

Кушма сүзләр ясарга, алар белән жөмлэләр төзөргә

1нче төркем

ак

туй

боек

күмер

2 нче төркем

жымеш

агач

яулык

Идел

**Унсигезенче апрель.
Сүзләр кушылу ысулы.
Кабатлау.**

АККОШ

төнбоек

A close-up photograph of a person's hand holding a large quantity of dark, irregularly shaped pieces of coal or graphite. The pieces are piled together, filling most of the palm and fingers. The background is a solid, dark color, likely black, which makes the dark pieces of coal stand out. The lighting is focused on the hand and the coal, highlighting the texture of the skin and the jagged edges of the mineral fragments.

Ташкүмер

ГӨЛЖҰИМЕШ

АЛМАГАЧ

КУЛЬЯУЛЫК

A scenic landscape featuring a wide river in the foreground, reflecting the sky and surrounding greenery. The river is flanked by dense forests of evergreen and deciduous trees. In the background, rolling mountains are visible under a sky filled with soft, white clouds. The overall atmosphere is peaceful and natural.

АГЫЙДЕЛ

Парлы сүзләр

Үзара синоним,
антоним мәгънәле яки
аваздаш сүзләрдән
төзелә һәм сызыкча
аша языла

Тезмә сүзләр

Тезмә сүзләр ике яки берничә сүздән тезелеп ясала, бербөтен мәгънәне белдерә. Бер сорауга җавап бирә, бер җөмлә кисәге була.Һәр сүз аерым языла. Тезмә сүз составындагы сүзләрне аерып карарга ярамый.

Тезмә сүзләрне һәм сүзтезмәләрне ике баганага аерып язарга.

**Тимер юл, тимер таяк, каен җиләге,
каен сыну, чәчәк ату, чәчәк җыйды,
Бөек Ватан сугышы, бөек кешеләр,
Хезмәт Герое, хезмәт дәресе.**

Тезмә сүз

тимер юл

каен жыләге

чәчәк ату

Бөек Ватан

сугышы

Хезмәт Герое

Сүзтезмә

тимер таяк

каен сыну

чәчәк жыйды

бөек кешеләр

хезмәт дәресе

Барлык төрки һәм шәрекъ дөнъясындагы татарлар өчен Тукайның ни*кадәр кадерле булуын әйтеп бирерлек сүзләр юктыр, мөгаен. Аның шигъриятендә халкыбызның жаны*рухы чагыла, ә милләт рухы, мәгълүм булганча, бер*кайчан да үлми һәм бизмәннәрдә үлчәнми. Димәк, Габдулла Тукайның да ижаты үлемсез һәм иксез*чиксез, ул татар мәдәниятенең үткәне, бүгенгесе һәм киләчәге белән аерылгысыз.

Минтимер Шәймиев. Тукай турында.

- Шәрекъ-көнчыгыш
- Бизмән-үлчәү

Тест

1.Тезмә сүзләр күрсәтелгән рәтне билгеләгез.

- а) ара(тирә), аш(су), хатын(кыз)
- ә) тар(юл), зур (агач), мәктәп (бакчасы)
- б) жир(жиләге), ял(ит), туган(ил)

2.Кайсы рәттә парлы сүзләр бирелгән?

- а) төн(боек), өч(аяк), ис(киткеч)
- ә) ата(ана), киём(салым), бала(чага)
- б) юл(чы), утын(лык), оял(чан)

3. Кушма сүзләр күрсәтелгән рәтне билгеләгез.

- а) кул(яулык), тере(көмеш), таш(күмер)
- ә) ак(кар), жылы(жәй), биек(тау)
- б) туган(көн), очкылык(тоту), бал(корты)

Өйгэ эш.

**Кушма, парлы, тезмэ сүзлэр
кергэн макальлэр язып
килергэ.**